

Драги осмаци, подсећам вас на задатке који се налазе у вашим збиркама за полагање пријемног испита, а које смо вежбали. Задаци се односе на сажетак, односно резиме. Ево вам још неколико примера за вежбање.

У следећем тексту уочите најбитније делове – не читаве реченице, већ само реч или неколико речи за које сматрате да су најважније у одређеној реченици:

Једно од кретања Земље јесте ротација, тј. обртање Земље око замишљене осе. Ротациона оса је замишљена права која пролази кроз центар Земље и њену површину пробија у тачкама које се називају Северни и Јужни пол.

Прочитајте одломак из текста и уочите реченицу која се може изоставити, а да се смисао текста не наруши.

У неприступачном алпском пределу, на италијанско-швајцарској граници, уздиже се Матерхорн, познат по свом рогу – благо савијеном врху. За облик овог рога заслужни су глечери из леденог доба. Врх који подсећа на пирамиду место је на којем се спајају оштре назубљене ивице четири цирка. Циркови су овална удубљења која дуби лед. Трајни изазов за алпинисте остаје суровост хипнотичке лепоте прослављеног врха Матерхорн. Планина висока 4477 метара остатак је камене плоче која се издигла пре педесет милиона година, када је дошло до тектонског поремећаја – судара европског и афричког континента.

(Бернард Думплетон, Сва чуда света)

Прочитајте текст и уочите реченицу која није битна за смисао текста.

Примена Архимедовог закона

Конструкција пловног објекта као што је подморница у складу је са Архимедовим законом. Саму конструкцију подморнице предвидео је Жил Верн, француски писац, у роману *Двадесет хиљада миља под морем*. Подморница може да зарони и да исплива захваљујући тзв. коморама. Кроз отворе на коморама пушта се вода, која их испуњава и тако повећава тежину подморнице. Подморница тада тоне. Супротно томе, тежина подморнице смањује се избацивањем воде из комора. Тада подморница испливава. На тај начин се мења тежина подморнице, док сила потиска остаје увек иста. Када подморница исплива на површину, услед смањења њене тежине, смањи се и њена сила потиска.

Следеће реченице односе се на роман *Сеобе* Милоша Црњанског. Уз сваку наведену реченицу треба одредити да ли представља препричавање, ако се њоме препричава то дело, или анализирање, ако се њоме дело анализира.

а) На захтев маркиза Асканија Гвадањи, Вук Исакович прикупља и опрема један пук српских војника и води их на далеку Рајну, у рат Аустрије против Француза.

б) Пејзаж и природа, доведени у везу са човеком, срце су ове књиге. Све то укупно, разуме се, трепери емоцијом и тражи лирски тон.

в) Када је стигла зима, Подунавски пук, који се витешки борио на Рајни, остављен је да зимује у туђини и да се сналази како зна и уме.

г) Као и многи елементи у делу Милоша Црњанског, и његов стил је опор за многе, али богат, сочан, ефектан и сасвим свој.

Следећим исказима препричава се или анализира приповетка *Мртво море* Радоја Домановића. За сваки одломак одредите да ли је реч о препричавању или анализирању.

а) Приповедачу је засметала друштвена заосталост и малограђански дух, који је површан и ништа ново не признаје. Увидевши колико је то негативно и штетно за једно друштво, Домановић је тај дух исмејао у својој приповеци.

б) У малој вароши, у којој се годинама ништа није догађало, један чиновник објавио је збирку песама. Сви су збирку само прелиставали. Нико није читао песме, али су сви тврдили да су лоше.

в) Приповетка *Мртво море* алегорично је дело јер се у њој говори о људима у једном малом месту, а мисли се на цело друштво. Уједно, ово је и сатирично дело, јер се њиме критикује и исмева друштвена учмалост и духовна заосталост народа.

г) Млади сликар је приредио изложбу, на којој га је „јавно мњење“ понизило и исмејало. Десило му се исто што и песнику и научнику. Сви су га осуђивали док год није нестао из места, а уморено друштво се вратило у своје слатко дремање.

Молим вас и да се подсетите свега што смо говорили о реченицама, независним и зависним. Поновите градиво, а ево вам неколико задатака за вежбу.

1. Одредите комуникативну функцију следећих реченица:

Дошли су гости!
Нека не улазе у кухињу!
Јави тати!
Што су нас изненадили!
Зашто се нису најавили?
Најавили су се.
Тата је заборавио да каже.
Добро нам дошли!
Срећно вас нашли!
Како сте путовали?
Молим вас, раскомотите се!
Ала ће вам се бака обрадовати!
Где је она?
Одмах ћемо је позвати.

2. Одредите врсту напоредног односа у реченицама:

- а) Допутовали су и донели много поклона.
- б) Поклона је много, али ми се не допадају.
- в) Хоћеш ли да ти нешто купим или да ти дам новац?
- г) Више волим поклон него да добијем новац.
- д) Иди у собу и погледај поклон од мене!
- ђ) Нећу да идем код ње, а камоли да је позовем.
- е) Што си погодила и што си ме изненадила!
- ж) Да ли је то све или ће бити још нешто?
- з) Тата носи пакет, вероватно стижу поклони.
- и) Пакет је велики, биће леп поклон.
- ј) Срећна била и весела била!
- к) Сви су стигли, само баке нема.

3. Повежите зависну реченицу са леве стране са одговарајућом врстом реченице са десне стране:

1. Доста је кад бију.	а) односна, субјекатска
2. Да нема ветра, пауци би небо премрежили.	б) месна, прилошка
3. Где велика звона звоне, ту се мала не чују.	в) временска, прилошка
4. Ко високо лети, ниско пада.	г) намерна, прилошка
5. Храни псето да те уједе.	д) условна, прилошка

4. Одредите врсту зависне реченице и напоредни однос међу њима и заокружите слова испред тачних одговора:

- 1. Обећала сам родитељима да ћу учити и да ћу положити пријемни испит.
 - а) изрична, објекатска в) саставни однос
 - б) временска, прилошка г) супротни однос

- 2. Ако се добро припремим и ако положим испит, уписаћу се у економску школу.
 - а) узрочна, прилошка в) саставни однос
 - б) условна, прилошка г) супротни однос

- 3. Хоћеш ли на море ићи одмах кад положиш испит или кад ја будем ишла?
 - а) месна, прилошка в) саставни однос
 - б) временска, прилошка г) раставни однос

- 4. Ићи ћу у августу јер ће бити јефтиније и неће бити велике гужве.
 - а) узрочна, прилошка в) саставни однос
 - б) временска, прилошка г) закључни однос

- 5. Нисам рекла да нећу ићи с тобом него да ћу ићи у августу.
 - а) изрична, објекатска в) саставни однос
 - б) односна, објекатска г) супротни однос

Писање полусложеница

- Погледајте садржај из Граматике (страна 85), а затим урадите задатак на истој страни. Потом радимо примере који се налазе у Радној свесци на страни 80.

Састављено и растављено писање речи

Тумачимо примере који се налазе у Граматици на страни 94.

- Урадити задатке у Радној свесци на страни 91(37–43).

За све нејасноће, пишите на мејл! Пратите наставу на РТС-у!

Поздрав! ☺